

Riktlinjer för VA-verksamheten

Program

Policy

Plan

» Riktlinjer

Regler

Beslutad av servicenämnden 19 november 2020,

§ 48/20. Dnr SEN2020.0132

Dokumenttyp: Riktlinje

Dokumentet gäller för: Skövde VA

Diarienummer: SEN2020.0132

Reviderad: 2020-11-19

Giltighetstid: Tillsvidare

Tidpunkt för aktualitetsprövning: 2024-11-19

Dokumentansvarig: VA-chef

Andra tillhörande dokument: VA-policy

Innehåll

1	Inledning.....	3
2	Revidering.....	3
3	Dricksvatten	4
3.1	VA-huvudmannen ska trygga långsiktig vattenförsörjning ur ett flergenerationsperspektiv	4
3.2	VA-huvudmannen ska verka för att reservvatten finns inom samtliga distributionsområden, för dricksvatten, för försörjning med minst 50% av normalförbrukningen under 3 mån.....	4
3.3	Skövde VA ska ha en god beredskap för nödvattenförsörjning	5
3.4	VA-huvudmannen ska arbeta för en god ekonomisk hushållning genom en systematisk förnyelseplanering för anläggningar och ledningsnät inom dricksvattensystemet.....	5
4	Spillvatten	6
4.1	VA-huvudmannen ska bedriva ett aktivt arbete för att minimera spillvattensystemets påverkan på miljö och recipienter, exempelvis genom uppströmsarbete och driftoptimering.....	6
4.2	Skövde VA ska på ett samhällsekonomiskt och energieffektivt sätt återföra växtnäring i slammet till en nyttig användning, samtidigt som risker för hälsa och miljö minimeras	7
4.3	VA-huvudmannen ska arbeta för en god ekonomisk hushållning genom en systematisk förnyelseplanering för anläggningar och ledningsnät inom spillvattensystemet.....	7
5	Dagvatten	8
5.1	VA-huvudmannen ska eftersträva en trög dagvattenhantering som renar dagvattnet och bromsar upp höga flöden i samband med regn och snösmältning	8
5.2	VA-huvudmannen ska arbeta för en god ekonomisk hushållning genom en systematisk förnyelseplanering för anläggningar och ledningsnät inom dagvattensystemet.....	8
5.3	VA-huvudmannen ska dimensionera dagvattensystem som är anpassade till ett förändrat klimat	9
6	Kund och ekonomi.....	10
6.1	Om VA-huvudmannen kan erbjuda en fastighet dricksvatten via den allmänna anläggningen ska detta ske efter samråd med Miljösamverkan Östra Skaraborg.....	10
6.2	VA-huvudmannen ska, där så är möjligt, erbjuda enstaka fastigheter eller VA-föreningar anslutning till den allmänna VA-anläggningen.....	10
6.3	Den ekonomiska styrningen av VA-verksamhetens ska inriktas mot att undvika kraftiga generella höjningar av taxan. Detta uppnås genom en långsiktig investeringsplanering och genom att inte öka verksamhetens räntekänslighet	11
6.4	Abonenterna ska få information som ger dem förutsättningar att förstå och hantera situationen vid störningar i dricksvattenförsörjningen.....	12

1 Inledning

Denna riktlinje innehåller servicenämndens förtydligande av de övergripande inriktningar som anges i Policy för Vatten- och avloppsförsörjning (VA) i Skövde kommun och de förväntningar nämnden som VA-huvudman har på verksamheten, Skövde VA. Den innehåller också kompletterande inriktningar som servicenämnden vill ska vara styrande för Skövde VA.

För varje inriktning finns rubriker för Beslutsnivå, Förtydliganden från VA-huvudmannen och löpande uppdrag till Skövde VA samt Återrapportering. Rubriken med förtydliganden ger servicenämnden möjlighet att ge mer bakgrund till inriktningen och sin tolkning av densamma. Vad servicenämnden förväntar sig från verksamheten för att nå inriktningen anges som löpande uppdrag. De löpande uppdrag som anges i detta dokument är på intet sätt en fullständig redogörelse av vad verksamheten ska göra men utgör de viktigaste delarna för de angivna inriktningarna.

Skövde VA sammanställer årligen nyckeltal och annan information om verksamheten. Under Återkoppling anges ifall det i någon av dessa sammanställningar finns information som rör den specifika inriktningen. Där det anges "Ingen" under Återrapportering finns i dagsläget ingen sammanställd rapportering för inriktningen. Hållbarhetsindex är Svenskt vattens verktyg för benchmarking där nyckeltal och flervälsfrågor vägs samman och visar om kommunen når upp till en långsiktigt hållbar nivå ur perspektiven: Miljömässig hållbarhet, Hållbara resurser samt Hållbara tjänster för brukare.

Utöver de inriktningar som anges i detta dokument förväntas verksamheten följa gällande lagar och regler samt andra styrande dokument beslutade på nationell, regional och lokal nivå.

2 Revidering

Denna riktlinje ska aktualitetsprövas och vid behov revideras minst en gång per mandatperiod.

3 Dricksvatten

3.1 VA-huvudmannen ska trygga långsiktig vattenförsörjning ur ett flergenerationsperspektiv

3.1.1 Beslutsnivå

KF, VA-policy

3.1.2 Förtydliganden från VA-huvudmannen och löpande uppdrag till Skövde VA

- Vid behov initiera revidering av Vattenförsörjningsplan
- Samverka med Skaraborgsvatten kring dricksvattnet som levereras från kommunalförbundet anläggning
- Samverka med MTG (MariestadTörebodaGullspång) kring dricksvatten från Lokaåsen som levereras från deras anläggning i Vassbacken
- Samverka med MÖS (Miljösamverkan Östra Skaraborg) kring information om och förebyggande arbete inom vattenskyddsområdena

3.1.3 Åtterrapporering

Hållbarhetsindex, årligen i oktober

3.2 VA-huvudmannen ska verka för att reservvatten finns inom samtliga distributionsområden, för dricksvatten, för försörjning med minst 50% av normalförbrukningen under 3 mån

3.2.1 Beslutsnivå

KF, VA-policy

3.2.2 Förtydliganden från VA-huvudmannen och löpande uppdrag till Skövde VA

- VA-huvudmannen ambition är att detta ska uppfyllas i verksamheten och upprätthållas över tid.
- Med reservvatten avses dricksvatten som kan levereras till kund ordinarie väg via ledningsnätet.
- Med reservvatten avses i första hand vatten med tjänlig vattenkvalitet. Vatten som är tjänligt med anmärkning på parametrar som inte är hälsofarliga kan accepteras eftersom det är ett reservvatten som distribueras under en kort tid.
- Med distributionsområde avses område som med normal funktion på ledningsnätet kan försörjas från samma reservvattentäkt/-täkter.

- Håll en uppdaterad förteckning över prioriterade abonnenter. Nivå 1 och 2 enligt Plan för Nödvattenförsörjning i Skövde kommun (KS2017.0248). Nivå 3 enligt följande kriterier: storförbrukare > 500 m³/år (inga restauranger, hotell, köpcentra eller bensinstationer), livsmedelsindustri, direktansluten sprinkleranläggning samt annan verksamhet med synnerligen stort vattenberoende.
- För dialog med prioriterade abonnenter om deras behov och VA-huvudmannens åtagande
- Provkör och ta vattenprover på reservvattentäkterna minst en gång per år
- Vattendomar och aktuella vattenskyddsområden ska finnas för alla reservvattentäkter

3.2.3 Åtterrapporering

Nyckeltal för reservvattenkapacitet per distributionsområde.

3.3 Skövde VA ska ha en god beredskap för nödvattenförsörjning

3.3.1 Beslutsnivå

SEN, VA-riktlinje

3.3.2 Förtydliganden från VA-huvudmannen och löpande uppdrag till Skövde VA

- Med nödvatten avses vatten av tjänlig kvalitet som levereras till kund via tankar
- Håll en uppdaterad förteckning över nödvattenmaterial, eget och hos samverkande organisationer/kommuner. Informationen bedöms falla under Offentlighets- och sekretesslagen Kap 18 §13 och därmed rekommenderad sekretess.
- Håll ett uppdaterat kartmaterial för redovisning av lämpliga platser för utplacering av nödvattentankar utifrån kriteriet att boende inom verksamhetsområde för dricksvatten inte ska ha mer än 500 m från bostad till hämtningsplats för vatten
- Genomför övningar inom nödvattenförsörjning minst en gång per mandatperiod

3.3.3 Åtterrapporering

Ingen

3.4 VA-huvudmannen ska arbeta för en god ekonomisk hushållning genom en systematisk förnyelseplanering för anläggningar och ledningsnät inom dricksvattensystemet

3.4.1 Beslutsnivå

KF, VA-policy

3.4.2 Förtydliganden från VA-huvudmannen och löpande uppdrag till Skövde VA

- I förnyelseplaneringen för ledningsnät och anläggningar ska hänsyn tas till ålder, material, skick, markförhållanden, förläggningsmetod och störningsfrekvens.

- Förnysetakt i år används som uppföljning för ledningsnätet men är inte det ensamt styrande. VA-huvudmannen eftersträvar långsiktigt en genomsnittlig förnysetakt på 100-150 år
- Förnyelseplaneringen för ledningsnätet ska utgå ifrån Svenskt vattens rekommendationer, bland annat publikationen P116 "Förnyelseplanering av VA-ledningsnät". Avsteg från rekommendationerna ska vara motiverade och dokumenterade.
- Håll en åtgärdsplan med en underbyggd uppfattning om förnyelsebehovet på 10 års sikt eller längre kopplat till både anläggningarnas status och utmaningar i form av klimatanpassning, nya reningskrav, försämrade råvattenkvalitet mm.

3.4.3 Återrapportering

Hållbarhetsindex, Nyckeltal 5-årsmedel förnysetakt ledningsnät och läckage (m³/km, dygn)

4 Spillvatten

4.1 VA-huvudmannen ska bedriva ett aktivt arbete för att minimera spillvattensystemets påverkan på miljö och recipienter, exempelvis genom uppströmsarbete och driftoptimering

4.1.1 Beslutsnivå

KF, VA-policy

4.1.2 Förtydliganden från VA-huvudmannen och löpande uppdrag till Skövde VA

- Inriktningen för optimeringen av reningsverken ska vara att hålla en betryggande marginal i förhållande till villkoren för utsläppen från anläggningarna. Samtidigt som minimering av kemikalie- och energiförbrukning beaktas.
- Bräddning av orenat spillvatten både vid reningsverk och i pumpstationer och ledningsnät ska minimeras. All bräddning ska registreras och vid reningsverken ska också provtagning ske på bräddat vatten.
- Med uppströmsarbete avses det arbete som görs för att minska mängden oönskade föroreningar i spillvattnet vid källan, ex verksamheter och hushåll. Det omfattar till exempel identifiering av viktiga föroreningar som behöver minskas och vilka källor dessa kan komma ifrån samt insatser för att minska mängderna genom exempelvis informationskampanjer för beteendepåverkan.
- Med oönskade föroreningar avses dels ämnen och material som kan störa avledningen i ledningsnätet och/eller reningen i reningsverken. Dels miljö- och hälsoskadliga ämnen och organismer som inte omhändertas i reningsverket utan antingen hamnar i slammet eller följer med det renade vattnet ut. Se också *Spillvattenbestämmelser för Skövde kommuns allmänna VA-anläggning* som antogs av dåvarande Tekniska nämnden 2014-10-21 som en bilaga till ABVA (Allmänna bestämmelser för brukandet av den allmänna VA-anläggningen).
- Vid tillämpning av spillvattenbestämmelserna och i dialog med verksamhetsutövare ska både halter enligt spillvattenbestämmelserna och mängder från aktuell verksamhet beaktas. För

att bedöma behov av åtgärder ska hänsyn tas till huruvida mängderna från verksamheten påverkar utgående vatten från reningsverken eller slammet.

4.1.3 Återrapportering

Miljörapporter och Utsläppsuppföljning

4.2 Skövde VA ska på ett samhällsekonomiskt och energieffektivt sätt återföra växtnäring i slammet till en nyttig användning, samtidigt som risker för hälsa och miljö minimeras

4.2.1 Beslutsnivå

SEN, VA-riktlinje

4.2.2 Förtydliganden från VA-huvudmannen och löpande uppdrag till Skövde VA

- Med växtnäring avses fosfor, kväve, mullbildande ämnen samt mineraler och spårämnen.
- Med nyttig användning avses i första hand produktiv jordbruksmark
- Skövde VA ska arbeta för att avsätta allt slam som uppfyller kraven på produktiv jordbruksmark

4.2.3 Återrapportering

Miljörapport Stadskvamn

4.3 VA-huvudmannen ska arbeta för en god ekonomisk hushållning genom en systematisk förnyelseplanering för anläggningar och ledningsnät inom spillvattensystemet

4.3.1 Beslutsnivå

KF, VA-policy

4.3.2 Förtydliganden från VA-huvudmannen och löpande uppdrag till Skövde VA

- I förnyelseplaneringen för ledningsnät och anläggningar ska hänsyn tas till ålder, material, skick, markförhållanden, förläggningsmetod och störningsfrekvens.
- Förnyelsetakt i år används som uppföljning för ledningsnätet men är inte det ensamt styrande. VA-huvudmannen eftersträvar långsiktigt en genomsnittlig förnyelsetakt på 100-150 år
- Förnyelseplaneringen för ledningsnätet ska utgå ifrån Svenskt vattens rekommendationer, bland annat publikationen P116 "Förnyelseplanering av VA-ledningsnät". Avsteg från rekommendationerna ska vara motiverade och dokumenterade.

- Håll en åtgärdsplan med en underbyggd uppfattning om förnyelsebehovet på 10 års sikt eller längre kopplat till både anläggningarnas status och utmaningar i form av klimatanpassning, nya reningskrav, försämrad råvattenkvalitet mm.

4.3.3 Återrapportering

Hållbarhetsindex, Nyckeltal 5-årsmedel förnysetakt ledningsnät och inläckage (m³/km, dygn)

5 Dagvatten

5.1 VA-huvudmannen ska eftersträva en trög dagvattenhantering som renar dagvattnet och bromsar upp höga flöden i samband med regn och snösmältning

5.1.1 Beslutsnivå

KF, VA-policy

5.1.2 Förtydliganden från VA-huvudmannen och löpande uppdrag till Skövde VA

- Arbetet med dagvatten ska följa Riktlinjer för dagvattenhantering, KS 2011-02-14
- Med trög, eller hållbar, dagvattenhantering avses att man försöker reducera eller minska flödes hastigheten på dagvattenavrinningen från våra samhällen så långt som möjligt. Arbetet ska utgå ifrån Svenskt vattens råd i P105 "Hållbar dag- och dränvattenhantering".
- Skövde VA ska öka kunskapen om stadens påverkan på dagvattenkvalitén i syfte att följa utvecklingen över tid och hitta de största föroreningskällorna.
- Samverka med sektor samhällsbyggnad eftersom dagvattenhanteringen går över flera kompetensgränser inom kommunen
- Samverka med fastighetsägare och exploatörer om frivilliga eller reglerade åtaganden på tomtmark.

5.1.3 Återrapportering

Ingen

5.2 VA-huvudmannen ska arbeta för en god ekonomisk hushållning genom en systematisk förnyelseplanering för anläggningar och ledningsnät inom dagvattensystemet

5.2.1 Beslutsnivå

KF, VA-policy

5.2.2 Förtydliganden från VA-huvudmannen och löpande uppdrag till Skövde VA

- I förnyelseplaneringen för ledningsnät och anläggningar ska hänsyn tas till ålder, material, skick, markförhållanden, förläggningsmetod och störningsfrekvens.
- Förnysetakt i år används som uppföljning för ledningsnätet men är inte det ensamt styrande. VA-huvudmannen eftersträvar långsiktigt en genomsnittlig förnysetakt på 100-150 år
- Förnyelseplaneringen för ledningsnätet ska utgå ifrån Svenskt vattens rekommendationer, bland annat publikationen P116 "Förnyelseplanering av VA-ledningsnät". Avsteg från rekommendationerna ska vara motiverade och dokumenterade.
- Håll en åtgärdsplan med en underbyggd uppfattning om förnyelsebehovet på 10 års sikt eller längre kopplat till både anläggningarnas status och utmaningar i form av klimatanpassning, nya reningskrav, försämrade råvattenkvalitet mm.

5.2.3 Åtterrapporering

Hållbarhetsindex, Nyckeltal 5-årsmedel förnysetakt ledningsnät

5.3 VA-huvudmannen ska dimensionera dagvattensystem som är anpassade till ett förändrat klimat

5.3.1 Beslutsnivå

KF, VA-policy

5.3.2 Förtydliganden från VA-huvudmannen och löpande uppdrag till Skövde VA

- Vid all nyanläggning ska dagvattensystem dimensioneras med klimatfaktor 1,25 vilket innebär en marginal för en 25% ökning av nederbörden med anledning av klimatförändringarna.
- Skyfallskarteringen för Skövde och Skultorp ska användas som underlag i arbetet
- För äldre system behöver kunskapen om kapaciteten succesivt öka och vid förnyelse ska behov av kapacitetsökning beaktas.
- En hydraulisk modell för dagvattensystemet bör tas fram och nätet successivt gås igenom för att nå en tillfredställande kapacitet.

5.3.3 Åtterrapporering

Ingen

6 Kund och ekonomi

6.1 Om VA-huvudmannen kan erbjuda en fastighet dricksvatten via den allmänna anläggningen ska detta ske efter samråd med Miljösamverkan Östra Skaraborg.

6.1.1 Beslutsnivå

KF, VA-policy

6.1.2 Förtydliganden från VA-huvudmannen och löpande uppdrag till Skövde VA

- Avsikten med inriktningen är att MÖS ska informeras i hanteringen av dessa ärenden, inte att de ska vara del i beslutet.
- När en fastighet byter från enskilt till kommunalt dricksvatten är det ibland en del i ett ändrat nyttjande av fastigheten som kan innebära större vattenförbrukning och därmed högre belastning på avloppsanläggningen. Det är därför bra att Skövde VA och MÖS samverkar.

6.1.3 Återrapportering

Ingen

6.2 VA-huvudmannen ska, där så är möjligt, erbjuda enstaka fastigheter eller VA-föreningar anslutning till den allmänna VA-anläggningen

6.2.1 Beslutsnivå

KF, VA-policy

6.2.2 Förtydliganden från VA-huvudmannen och löpande uppdrag till Skövde VA

- Hanteringen ska ske enligt *Riktlinjer för anslutningar och taxa gällande fastigheter utanför kommunalt verksamhetsområde för vatten och avlopp*
- Vid anslutning/-ar på trycksatt spillvattenledning ska dessa i möjligaste mån placeras lättåtkomligt och samlat på ett fåtal ställen för att snabbt och enkelt kunna stänga flödet in i ledningen vid en läcka.

6.2.3 Återrapportering

Ingen

6.3 Den ekonomiska styrningen av VA-verksamhetens ska inriktas mot att undvika kraftiga generella höjningar av taxan. Detta uppnås genom en långsiktig investeringsplanering och genom att inte öka verksamhetens räntekänslighet

6.3.1 Beslutsnivå

SEN, VA-riktlinje

6.3.2 Förtydliganden från VA-huvudmannen och löpande uppdrag till Skövde VA

- Huvudmannen har enligt § 2.2 i taxan rätt att reglera avgiftsbeloppen efter konsumentprisindex (KPI) en gång årligen. Ändringar utöver KPI vill huvudmannen basera på analyser av resultat för de kommande 3-5 åren. Ändringarna beslutas dock för ett år i taget. Ändringar av brukningsavgifter ska beslutas i kommunfullmäktige senast i juni med ikraftträdande 1 januari efterkommande år. Resultatet ska balanseras så att det jämnas ut till noll över en 3-årsperiod.
- Vid planering för investeringar som kommer öka skuldsättningen och därmed räntekänsligheten så ska det övervägas om investeringen ska mötas med en reglering av taxan för att nå ett positivt resultat. Det positiva resultatet avsätts då som förutbetalda brukningsavgifter i form av en skuld till VA-kollektivet och löses upp mot utpekad investering i takt med avskrivningarna. § 30 i Lag (2006:412) om allmänna vattentjänsten ska beaktas.
- VA-verksamheten är en särredovisad enhet inom kommunens redovisning. Räntekostnaderna för VA beräknas på nettoskulden till kommunen med kommunens genomsnittliga upplåningsränta. Skulle räntorna och därmed räntekostnaderna öka kraftigt så ska dialog föras med kommunen om tillfällig täckning av räntekostnader från skattemedel för att undvika stora höjningar av VA-taxan.
- Reglering av anslutningsavgiften ska baseras på kostnader och intäkter för genomförda och planerade anslutningar. Inbetalda anslutningsavgifter periodiseras på 45 år för att möta de investeringskostnader som utbyggnaden medför. Med för låga anslutningsavgifter belastar investeringarna istället brukningsavgifterna och skuldsättningen ökar
- Skövde VA ska årligen presentera simulering av resultaträkning och kassaflöde för kommande 3-5 år som grund för analys av brukningsavgifter
- Skövde VA ska ta fram underlag för analys av anläggningsavgifterna med 3-5 års mellanrum

6.3.3 Återrapportering

Tertialrapporter och årsbokslut

6.4 Abonenterna ska få information som ger dem förutsättningar att förstå och hantera situationen vid störningar i dricksvattenförsörjningen

6.4.1 Beslutsnivå

SEN, VA-riktlinje

6.4.2 Förtydliganden från VA-huvudmannen och löpande uppdrag till Skövde VA

- Information ska lämnas i så god tid som möjligt för att ge abonnenten möjlighet att förbereda sig.
- Information ska lämnas direkt via sms eller ”lapp i lådan”

6.4.3 Återrapportering

Ingen